

SUMMARY REPORT

รายงานสรุปผลการประชุม การสัมมนาหรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวิชาการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทูตและการต่างประเทศให้แพร่หลาย

ฉบับที่ 2/2564 | กันยายน 2564

การเสวนาหัวข้อ “Mekong in the 2020s: A Game of Thrones?”

วันที่ 17 สิงหาคม 2564 ทางแอปพลิเคชัน Zoom

สารบัญ

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในทศวรรษ 2020.....	1
2. บทบาทของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง.....	4
3. บทบาทของญี่ปุ่นในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง.....	4
4. ข้อเสนอแนะ.....	5

กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ (ISC) จัดการเสวนาหัวข้อ “Mekong in the 2020s: A Game of Thrones?” เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2564 ทางแอปพลิเคชัน Zoom สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในทศวรรษ 2020

สถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศในทศวรรษ 2020 มีแนวโน้มพัฒนาไปสู่การเป็นโลกหลายขั้ว (Multipolar World) ที่มีความไม่แน่นอนและไร้ระเบียบ (disorder) เนื่องจากมหาอำนาจในระดับโลกและภูมิภาคต่างพยายามแข่งขันกัน อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงจะเป็นหนึ่งในพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่ประเทศหลักในภูมิภาคทั้งจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย หรือแต่สหรัฐอเมริกาจะพยายามเข้ามามีบทบาทในการกำหนดวาระและขับเคลื่อนผลประโยชน์ของตนผ่านกรอบความร่วมมือต่าง ๆ เช่นเดียวกับอีกหลายประเทศในภูมิภาคยุโรปที่เป็นหุ้นส่วนด้านการพัฒนาของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในทศวรรษหน้า ได้แก่

1.1 การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 และเทคโนโลยีที่สร้างการเปลี่ยนแปลง

โลกในทศวรรษ 2020 จะมุ่งสู่ดิจิทัลมากขึ้น โดยมีการเชื่อมโยงระหว่างโลกดิจิทัลกับโลกแห่งความเป็นจริงด้วยเทคโนโลยีที่เป็น “ตัวเปลี่ยนเกม” ได้แก่ Internet of Things (IoT) และปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการใช้ประโยชน์จากชุดข้อมูลขนาดใหญ่ ซึ่งจีนเป็นประเทศที่มีความพร้อม เนื่องจากมีฐานข้อมูลที่รวบรวมไว้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ทศวรรษ 1970 ซึ่งเป็นสินทรัพย์ทางสังคมที่รัฐเป็นผู้ถือครอง (social public goods) สามารถนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ทางธุรกิจได้ทันที แตกต่างจากประเทศในโลกตะวันตกที่ข้อมูลเป็นสิทธิเฉพาะของปัจเจกบุคคล จีนยังมีขีดความสามารถในการสร้างชุดคำสั่งเพื่อประมวลผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์แบบควอนตัม ซึ่งมีความเร็วสูงมากกว่าซูเปอร์คอมพิวเตอร์ทั่วไป และมีแนวโน้มจะเป็น Quantum Supremacy ในอนาคตอันใกล้

นอกจากนี้ จีนยังมีแพลตฟอร์มดิจิทัลของตนเอง หากโลกตะวันตกมี Facebook จีนมี Tencent โลกตะวันตกมี amazon.com จีนมี JD.com โลกตะวันตกมี Google จีนมี Baidu แพลตฟอร์มเหล่านี้สามารถจำแนกตามรูปแบบและลักษณะการใช้งานได้ด้วย อาทิ Taobao.com ใช้สำหรับการซื้อขายระหว่างผู้บริโภคกับผู้บริโภค Tmall.com ใช้สำหรับการซื้อขายระหว่างธุรกิจกับผู้บริโภค Feizhu หรือ Fliggy ใช้สำหรับบริการด้านการท่องเที่ยว และยังมีแพลตฟอร์มซูเปอร์มาร์เก็ตออนไลน์ชื่อ Hema Xiansheng ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นของบริษัทเดียวคือ Alibaba Group

1.2 การปรับดุลอำนาจระหว่างประเทศ

จีนมุ่งขยายอิทธิพลของตนเองผ่านยุทธศาสตร์สายแถบและเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ซึ่งช่วยให้จีนสามารถเข้าถึงทรัพยากรทางธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ ใช้ประโยชน์จากส่วนเกิน (surplus) ทางเศรษฐกิจ และสร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจและการเมืองได้ หากโครงการก่อสร้างทางรถไฟตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวสำเร็จลุล่วง การเดินทางหรือขนส่งจากเส้นเงิน เชียงไฮ่ และปักกิ่งไปถึงยุโรปและแอฟริกาจะใช้เวลาเพียง 15-18 วัน ซึ่งจะเปลี่ยนภูมิทัศน์ด้านการขนส่งระหว่างประเทศไปโดยสิ้นเชิง ในปัจจุบัน การขนส่งทางเรือมีต้นทุนที่ประมาณ 4,000 ดอลลาร์สหรัฐ ใช้เวลาเดินทาง 40-45 วัน ขณะที่รถไฟมีต้นทุนต่อเที่ยวที่ประมาณ 8,000 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ใช้เวลาเดินทางเพียง 15-18 วัน การขนส่งทั้งสองรูปแบบยังมีต้นทุนต่ำกว่าเครื่องบินซึ่งอยู่ที่ประมาณ 32,000 ดอลลาร์สหรัฐ ที่สำคัญ การเดินทางและขนส่งด้วยรถไฟยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าเรือที่อาจมีการปล่อยคราบน้ำมันหรือสร้างขยะทะเล และเครื่องบินที่อาจทำลายชั้นบรรยากาศด้วย

ในวันที่ 2 ธันวาคมนี้ จะมีพิธีเปิดรถไฟลาว-จีน การเดินทางจากเวียงจันทน์ไปบ่อหาน บริเวณชายแดนจีน จะใช้เวลาเพียง 10 ชั่วโมง และจากบ่อหานไปทุกจุดสำคัญของจีนจะใช้เวลาเพียงไม่เกิน 24 ชั่วโมงเท่านั้น โครงการดังกล่าวมีมูลค่าประมาณ 6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ รัฐบาลลาวสนับสนุนร้อยละ 12 รัฐบาลจีนสนับสนุนร้อยละ 28 ที่เหลืออีกร้อยละ 60 เป็นเงินกู้จาก Export-Import Bank of China จีนยังช่วยเหลือ สปป. ลาวในด้านเทคนิค

การก่อสร้างโดยเฉพาะการขุดเจาะอุโมงค์ด้วย ตลอดเส้นทาง มีอุโมงค์ 70 อุโมงค์ และมีสะพาน 167 สะพาน ความสำเร็จของการสร้างรถไฟลาว-จีนยังสร้างทางเลือกให้แก่การส่งออกสินค้าของไทยด้วย จากเดิมที่เคยส่งสินค้าออกไปยุโรปทางท่าเรือคลองเตย แหลมฉบัง และมาบตาพุด ไปเปลี่ยนเรือที่สิงคโปร์ ผ่านช่องแคบมะละกา มหาสมุทรอินเดีย และคลองสุเอซ ซึ่งใช้เวลาประมาณ 40 วัน จะกลายเป็นการขนส่งทางรถไฟซึ่งใช้เวลาเพียง 20-22 วัน แม้ต้นทุนจะสูงขึ้นถึง 2 เท่า แต่ภาคเอกชนไทยก็อาจต้องพิจารณาตัวเลือกนี้ เนื่องจากในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ต้นทุนการส่งออกของไทยเพิ่มขึ้น 2-3 เท่า หากสำเร็จ ทางรถไฟนี้จะเป็จุดเชื่อมโยงความมั่งคั่งระหว่างจีนกับอินเดียโดยมีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแกนกลาง

ในทศวรรษ 2020 การแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนจะยังคงดำเนินต่อไป เนื่องจากยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Security Strategy: NSS) นั้นมองจีนเป็นภัยคุกคามถึง 3 ใน 4 ข้อ ได้แก่ ภัยคุกคามทางเศรษฐกิจ ภัยคุกคามต่อสันติภาพ และภัยคุกคามต่อการรักษาบทบาทนำของสหรัฐอเมริกาในโลก ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของสหรัฐอเมริกา ในด้านหนึ่งก็คือความพยายามจำกัดอิทธิพลของจีนโดยอาศัยพันธมิตรและประเทศที่มีความร่วมมือทางทหารกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชีย ไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย หรืออาเซียน

1.3 สถานการณ์โรคโควิด-19 และการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่มูลค่าในระดับโลก

ผลกระทบที่สำคัญที่สุดของสถานการณ์โรคโควิด-19 ต่อภูมิภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศคือการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่มูลค่าในระดับโลก (Global Value Chains: GVCs) ใน ค.ศ. 2023 มีแนวโน้มว่า การค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนและสหภาพยุโรปจะลดลงอย่างมาก และอาเซียนจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการแข่งขันทางยุทธศาสตร์ระหว่างมหาอำนาจในครั้งนี้ ขณะที่นักลงทุนจีนเองก็ไม่ต้องการลงทุนในจีนเนื่องจากผลิตแล้วก็ไม่สามารถจำหน่ายให้สหรัฐอเมริกาได้เนื่องจากสงครามการค้า

1.4 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในการเมืองระหว่างประเทศในทศวรรษหน้า มีแนวโน้มของการใช้มาตรการหรือกฎเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมในรูปแบบมาตรการกีดกันทางการค้าฝ่ายเดียวมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังส่งผลโดยตรงต่อปริมาณน้ำในแม่น้ำโขง ซึ่งยังมีความเข้าใจที่ไม่ครบถ้วนเกี่ยวกับที่มาของปริมาณและกระแสน้ำในแม่น้ำโขงที่ไหลจากประเทศต่าง ๆ ด้วย รายงานของ MRC ระบุว่าน้ำในแม่น้ำโขงร้อยละ 35 มาจาก สปป. ลาว ตามด้วยไทยและเวียดนามร้อยละ 18 กัมพูชาร้อยละ 11 ส่วนจีนอยู่ที่ร้อยละ 16 ประเทศที่มีจำนวนเขื่อนในแม่น้ำโขงมากที่สุดคือ สปป. ลาว ซึ่งส่วนใหญ่สร้างด้วยเงินลงทุนของนักลงทุนไทย เวียดนาม จีน และมาเลเซีย ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของแม่น้ำโขงยังแบ่งเป็นลุ่มน้ำตอนบน

(upper basin) และลุ่มน้ำตอนล่าง (lower basin) ซึ่งส่งผลต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ด้วย

2. บทบาทของจีนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

ในทศวรรษ 1990 จีนมีนโยบายมุ่งสู่อาเซียนโดยสนับสนุนให้มณฑลยูนนานเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์กับอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Go to GMS) และสนับสนุนให้มณฑลกว่างสีเชื่อมโยงกับอาเซียนในระดับภูมิภาค (Go to ASEAN) มากขึ้นดังเห็นได้จากการจัดงาน China-ASEAN Expo อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี จีนเริ่มมีบทบาทอย่างแข็งขันมากขึ้นในอาเซียนหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจใน ค.ศ. 1997 โดยพยายามนำเสนอแนวคิดด้านความมั่นคงใหม่โดยยึดแนวทางการสร้างความไว้วางใจ การมีผลประโยชน์ร่วมที่เท่าเทียมกัน การร่วมมือกันบนพื้นฐานการเคารพเอกราชและอธิปไตย และต้องการผลักดันระบบโลกที่มีหลายอำนาจ เนื่องจากมองว่าสามารถเสริมสร้างบทบาทและรักษาผลประโยชน์ของผู้เล่นที่มีหลากหลายมากขึ้นได้

บทบาทของจีนเป็นโอกาสสำหรับประเทศในอนุภูมิภาคในด้านการสร้างความเชื่อมโยงทางกายภาพ ดังกรณีของรถไฟลาว-จีน การเกิดเขตเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนา สปป. ลาว จาก land lock สู่ land link และการสร้างเส้นทางท่อที่เชื่อมตามเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ ขณะเดียวกัน การลงทุนของจีนอาจมีความเสี่ยงและผลกระทบอื่น ๆ มีข้อมูลว่า จีนร่วมลงทุนเหมืองแร่ทองคำและทองแดงใน สปป. ลาว เพื่อนำทรัพยากรกลับไปใช้ในการผลิตอุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศ จีนยังต้องการพื้นที่ระบายสินค้าซึ่งมีราคาถูกกว่าไทยและญี่ปุ่น และเป็นที่ยอมรับในประเทศเพื่อนบ้านจนอาจกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยได้ และจีนยังสนับสนุนให้ชาวจีนออกไปลงทุน ทำงาน หรือประกอบกิจการในต่างประเทศ ซึ่งจำนวนไม่น้อยลงหลักปักฐานในต่างประเทศเป็นชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ จีนกับประเทศในอนุภูมิภาคมีการติดต่อสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนาน ซึ่งประเทศในอนุภูมิภาคสามารถรักษาสมดุลในการมีปฏิสัมพันธ์กับจีนได้ดี มีทั้งความชื่นชมและหวั่นเกรง แต่ก็พร้อมจะรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จีนกำลังพยายามเสริมสร้าง soft power เพื่อแสดงให้เห็นโอกาสทางเศรษฐกิจจากจีนใหม่ที่ไม่ใช่แค่กำลังอำนาจทางการทหารเท่านั้น

3. บทบาทของญี่ปุ่นในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงมีความสำคัญต่อญี่ปุ่นใน 2 ระดับ ระดับแรกคือยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิก ซึ่งญี่ปุ่นมักอธิบายว่า ยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกของญี่ปุ่นไม่ได้มุ่งจำกัดอิทธิพลของจีน และระดับที่สองคือระดับอนุภูมิภาคเอง ซึ่งญี่ปุ่นเข้ามามีบทบาทที่แข็งขันมากขึ้นหลังจากข้อตกลงพลาซา (Plaza Accord) ใน ค.ศ. 1985 โดยใช้เป็นฐานการผลิตและสร้างห่วงโซ่อุปทาน ญี่ปุ่นเน้นสนับสนุนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) และระเบียง

เศรษฐกิจด้านใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ซึ่งสะท้อนว่า ญี่ปุ่นเน้นใช้ความช่วยเหลือทางการ (Official Development Assistance: ODA) เป็นเครื่องมือในการขยายผลประโยชน์ของญี่ปุ่น มีข้อสังเกตว่าการดำเนินนโยบายของญี่ปุ่นในอนุภูมิภาคส่วนใหญ่มุ่งตอบสนองผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจหลักในญี่ปุ่น เช่น Keidanren เป็นหลัก

หน่วยงานภาครัฐของญี่ปุ่นที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบายในอนุภูมิภาค ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ (Ministry of Foreign Affairs: MOFA) ซึ่งเน้นการสนับสนุน ODA และผลักดันประเด็นด้านความมั่นคงของมนุษย์ต่าง ๆ และกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน (Ministry of Economy, Trade and Industry: METI) ซึ่งมีมุมมองต่ออนุภูมิภาคในฐานะพื้นที่ที่มีแรงงาน และมีโอกาสพัฒนาเป็นเมืองได้อีกมาก จึงเป็นตลาดที่ดีสำหรับชนชั้นกลาง METI เอกสารวิสัยทัศน์การพัฒนาอุตสาหกรรมในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Mekong Industrial Development Vision: MIDV) ซึ่งเป็นฉบับที่สอง (ค.ศ. 2019-2023) เน้นย้ำ 3 ประเด็น ได้แก่ การยกระดับโครงสร้างอุตสาหกรรม (การมุ่งสู่ดิจิทัลและการพัฒนาภาคบริการ) การพัฒนาทางสังคม (การพัฒนาเมือง สิ่งแวดล้อม และพลังงาน) และการเสริมสร้างการบูรณาการทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ผ่านกรอบความตกลงการค้าเสรีต่าง ๆ ในระดับระหว่างประเทศ ญี่ปุ่นมีสถาบันวิจัยที่ผลิตองค์ความรู้เพื่อยกระดับเป็นวาระด้านการพัฒนาหลักของภูมิภาค ได้แก่ Asian Development Bank Institute (ADBI) และ Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA)

ในทศวรรษ 2020 จีนและญี่ปุ่นจะเป็นผู้เล่นหลักที่มีบทบาทในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ขณะที่บทบาทของสหรัฐอเมริกายังไม่มีความชัดเจนและต่อเนื่องมากนัก ส่วนเกาหลีใต้ก็พยายามแสดงบทบาทมากขึ้น ด้วยการให้ทุนสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของ Mekong Institute (MI) นอกจากนี้ ประเด็นที่มหาอำนาจแข่งขันกันส่วนใหญ่ในอนุภูมิภาคในทศวรรษหน้าจะมีมิติเชิงอุดมการณ์และคุณค่าเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ไม่ใช่แค่เรื่องของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือการค้าการลงทุนเท่านั้น มีข้อสังเกตว่า โครงการหรือความริเริ่มด้านสาธารณูปโภคของสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่จะมีคำว่า “Quality” เพื่อแสดงความแตกต่างกับโครงการของจีน

4. ข้อเสนอแนะ

สินค้าของไทยมีความโดดเด่นและยังเป็นที่นิยมในอนุภูมิภาค และไทยเป็นแหล่งแปรรูปวัตถุดิบทางการเกษตรที่สำคัญ เช่น ถั่วลิสง เม็ดมะม่วงหิมพานต์ เมล็ดกาแฟ เป็นต้น ในมุมมองของนักวิชาการความได้เปรียบของไทยอยู่ที่การพัฒนาเกษตรอินทรีย์และเกษตรพันธสัญญา ซึ่งช่วยยกระดับผลผลิตทางการเกษตรให้กลายเป็นสินค้าพรีเมียม ไทยยังสามารถมีบทบาทอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนอนุภูมิภาคได้ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

4.1 การเสริมสร้างความเชื่อมโยงระดับประชาชนภายในอนุภูมิภาค

4.1.1 เป็นแกนกลางในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านความรู้ และทักษะทางดิจิทัล ความรู้และทักษะด้านการค้าและการเงิน และทักษะการแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อน

4.1.2 จัดโครงการค่ายเยาวชนเพื่อนมิตรลุ่มน้ำโขง (Mekong Friendship Project) ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

4.1.3 สนับสนุนเมืองขอนแก่นให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอินโดจีน เป็นจุดพักที่เชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ในอนุภูมิภาค

4.2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

4.2.1 สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีแห่งอนาคต อาทิ เทคโนโลยีควอนตัม AI โดยอาจพิจารณาสร้างเป็น Mekong Silicon Valley

4.2.2 ผลักดันโครงการในแผนแม่บทความเชื่อมโยงอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity: MPAC) ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและการดำเนินงานของ BRI

4.2.3 ผลักดันโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีความเชื่อมโยงกับภูมิภาคเอเชียใต้

4.3 การพัฒนาภาวะเทียบและบรรทัดฐานระหว่างประเทศ

4.3.1 ร่วมมือกับจีนในการพัฒนากรอบความตกลงการค้าเสรีต่าง ๆ ทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคีให้มีความทันสมัย มีมาตรฐาน และสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ

4.3.2 ดำเนินงานตามหลักความเป็นแกนกลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) ที่ขับเคลื่อนโดยประเทศต่าง ๆ ในอนุภูมิภาคร่วมกับแนวทาง Community with Shared Future for Mankind ของจีน โดยยืนยันเป้าหมายร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ